

Programma Lokale Voedselstrategie in Leuven

Groen wil veel meer lokaal geproduceerd, gezond en seizoensgebonden voedsel

Groen wil de trekker zijn voor een sterk regionaal voedselbeleid in en rond Leuven. Andere Vlaamse centrumsteden zoals Gent, Kortrijk en Brugge zetten voedsel al op de politieke agenda. In Leuven legden enkele partners, waaronder Leuven2030, KULeuven en Rikolto een sterk participatietraject af, wat uitmondde in een boekje met aanbevelingen voor een lokale voedselstrategie. Terwijl de huidige coalitie zes jaar verloren liet gaan, wil Groen Leuven die aanbevelingen omzetten in beleid en zo eindelijk de inhaalbeweging maken. Een sterk voedselbeleid is immers ook nodig om onze klimaatdoelstellingen te halen.

Als Groen na 14 oktober mee de stad bestuurt zullen we onze expertise mee inzetten en met als focus deze 6 prioriteiten:

- 1. Volkstuinen en schooltuinen: grond zoekt tuinier (en omgekeerd)**
- 2. Lokaal, gezond en vegetarisch aanbod: gewoon doen!**
- 3. Landbouwgronden van de stad voor biologische, korte keten landbouw**
- 4. Logistieke ondersteuning van de korte keten: Gent doet het**
- 5. Naar een regionale voedselstrategie: samen met de buurgemeenten**
- 6. De eerst schepen van voeding in Vlaanderen**

1. Volkstuinen en schooltuinen: grond zoekt tuinier (en omgekeerd)

Volkstuinen en schooltuinen hebben een enorme sociale meerwaarde in de stad. Ze brengen mensen samen, jong en oud leert de seizoenen terug kennen en we krijgen allemaal respect voor de professionele landbouwers.

Daarom stelt Groen voor om nog meer in te zetten op volkstuinen en schooltuinen. Elke school zou een volkstuin moeten hebben en iedereen die geen eigen tuin heeft moet toegang hebben tot samentuinen. Veel senioren hebben een tuin die ze niet meer helemaal kunnen bewerken, hier kunnen tuiniers zonder tuin aan de slag en zo creëren we een win-win. Ook liggen binnen de ring en in de randgemeenten van Leuven bouwgronden braak. Hier kunnen buurtbewoners tijdelijk aan de slag om groenten te kweken.

2. Lokaal, gezond en vegetarisch aanbod: gewoon doen!

Lokale, gezonde en vegetarische voeding heeft voordelen voor mens en planeet. De stad kan hier een trekkersrol nemen door voor eigen stadsdiensten, in rusthuizen en op school lokale en gezonde voeding aan te bieden. Voor eigen recepties, vieringen en grote events zoals And&-festival of Het Groot Verlof zou de stad moeten kiezen voor catering van lokale middenstanders met zoveel mogelijk voeding uit de streek.

Laaghangend fruit is hier het starten van een online website die cateraars en restaurants promoot die op een manier duurzamer werken: ze kopen lokaal producten aan, ze koken gezonder of werken met een vegetarisch menu.

3. Landbouwgronden van de stad voor biologische, korte keten landbouw

We hebben meer projecten nodig zoals BoerEnCompagnie. Hier worden biologische boerenproducten direct aan consumenten verkocht. Deze projecten versterken de lokale economie, geven de boer een beter inkomen en helpt ons als stad om toe te werken naar een aandeel van 6% biologische landbouw, het Europees gemiddelde.

De stad Leuven en OCMW Leuven bezit landbouwgrond. Als we naar Leuvens grondgebied kijken en de KULeuven als partner betrekken in ons voedselbeleid, zou het mogelijk moeten zijn om tenminste 80 hectare landbouwgrond in te zetten voor agro-ecologische landbouw. 10 hectare van OCMW Leuven ligt op Leuvens grondgebied en kan direct op korte termijn ingezet worden voor projecten zoals BoerEnCompagnie of andere initiatieven in de korte keten.

4. Logistieke ondersteuning van de korte keten: Gent doet het

Vandaag zijn er tal van korte ketenboeren actief rond Leuven. Maar de producten geraken nog te weinig bij de Leuenaar omdat de hoeves verspreid liggen en je als consument verschillende hoeves moet bezoeken om een volledige winkelmand te shoppen.

Om lokale producten met regelmatige beleving in de stad te krijgen is een logistiek platform nodig zoals VANIER in Gent. VANIER levert 3 keer per week groenten, fruit, aardappelen, zuivel, vlees en andere producten vanuit de Gentse rand naar B2B-klanten zoals horeca, grootkeukens en kruidenierszaken. Het is door het startkapitaal van de stad Gent dat dit platform er kwam. Leuven kan ook een gelijkaardig initiatief opzetten, onder meer via partnerschappen met andere organisaties.

5. Naar een regionale voedselstrategie: samen met de buurgemeenten

De steen is gelegd. De Leuvense voedselstrategie staat op papier en een hele brede groep van organisaties ondersteunt dit initiatief. De strategische doelstellingen moeten nu geconcretiseerd worden en volgens Groen moet het stadsbestuur de voedselstrategie met woord en financiële middelen ondersteunen. Gent heeft bewezen dat het stadsbestuur een belangrijke rol kan spelen. De logische volgende stap is een samenwerking met de randgemeenten want daar is meer open ruimte die aan onze gemeente grenst.

6. De eerste schepen van voeding in Vlaanderen

Momenteel zijn de bevoegdheden in verband met landbouw in Leuven te veel versnipperd. Voedsel is veel meer dan enkel landbouw. En stadslandbouw moet ook een rol spelen in de vergroening van Leuven. Een schepen van voeding gaat verder dan enkel de productie van voedsel maar kan over de bevoegdheden heen werken op projecten rond moestuinieren in de buurt en op school, toegang tot gezonde voeding, de korte keten en de band dus producent en consument versterken, projecten die voedselverliezen tegengaan.

De schepen van voeding wordt ondersteund door de Leuvense voedselraad met experts van onder meer KULeuven, Rikolto, KVLV, VELT, horeca, middenstanders en alle burgers die gebeten zijn door voeding. In samenwerking met de stad voert deze raad het Leuvense voedselbeleid uit. De leden van de raad activeren hun netwerk om de vooropgezette doelstellingen in actie om te zetten.

Het volledige programma landbouw & voeding

0.1 VOEDING EN LANDBOUW

Lokaal en eerlijk voedsel terug een kans geven

01. De stad maakt in haar maaltijden (personeels- en schoolkantines, rusthuis, maaltijdbedeling) gebruik van ecologische producten (bioproducten, fair trade, lokale en seizoensgebonden producten,...) en biedt altijd minstens één vegetarische keuzemogelijkheid aan. Het is niet de bedoeling dit eenmalig te doen, maar wel structureel te integreren en permanent aan te bieden.
02. Leuven sluit zich aan bij de campagne 'donderdag veggiedag' en stimuleert die campagne verder bij scholen, bedrijven en horeca.
03. Er komen projecten om lokaal aan de slag te gaan met voedselverlies en -verspilling. Elk jaar belandt 36 tot 55 kilogram voedsel per Vlaams huisgezin in de vuilbak. Eén derde van al het voedsel dat geproduceerd wordt, eindigt niet op ons bord maar op de afvalberg. Deze voedselverspilling tegengaan behoort zeker ook tot de opdracht van een stad die wil werken aan een duurzaam consumptiepatroon.
04. Leuven maakt plaats voor allerhande vormen van (agro-ecologische) stadslandbouw.
 - Leuven stimuleert en zoekt plaats voor voldoende volkstuintjes. De stad faciliteert en stelt cursussen en coaches ter beschikking.
 - Publieke kippen en varkens worden ingezet als natuurlijke afvalverwerkers, het beheer ervan gebeurt door buurtbewoners. Schapen worden ingezet als bermbezoekers voor openbaar groen. Zo dichten we de kloof tussen stadsbewoners en de boerenstiel.
 - Leuven speelt een faciliterende rol voor nieuwe landbouwinitiatieven, die de afstand tussen boer en consument verkleinen (korte keten, Community Supported Agriculture, ...).
 - Eetbare gewassen worden aangeplant in parken en in de publieke ruimte.
 - Leuven krijgt zijn eigen vrucht. Als van oudsher wordt fruit gekweekt in steden. Daar wordt ook de nodige communicatie rond gevoerd.
05. Leuven ondersteunt de korte keten.
 - Er komt een wekelijkse boerenmarkt met enkel lokale boeren.
 - Leuven maakt werk van een logistiek platform om vraag naar en aanbod van regionaal geteelde producten met elkaar in contact te brengen. Het gaat dan om cateraars, horecazaken, winkels, ... aan vraagzijde en landbouwers uit de bredere regio aan aanbodzijde. Leuven tracht om in te zetten op grotere volumes en zo de omweg via de veiling of de supermarkten te vermijden.
06. Er wordt werk gemaakt van een regionale voedselstrategie en een actieplan lokaal voedsel. Dat wordt opgemaakt in overleg met landbouwers en organisaties als korteketen- en boerenorganisaties uit de regio. Mogelijke elementen van zo'n plan:
 - In het actieplan worden streefdoelen aangegeven voor de gewenste herkomst van het voedsel (zoveel % van binnen de eigen stadsgrenzen, zoveel van binnen de voedselregio, ...).
 - Het aandeel biologische of agro-ecologische landbouw in Leuven moet de hoogte ingaan. Op de korte termijn streven we ernaar om het Europese gemiddelde van 6% bij te benen.
 - Alle landbouwactoren, zowel de conventionele landbouwers als de nieuwe generatie landbouwinitiatieven worden hier actief bij betrokken.
 - Er komt een schep van voeding en een voedselraad die formele beleidsaanbevelingen en -evaluaties kan opstellen.
 - Leuven stelt een voltijdse ambtenaar voor 'Voeding, regionale voedselstrategie en korte keten' aan, die bevoegdheidsoverschrijdend kan werken rond lokale voeding.
 - Er komt een logo 'voedselregio Leuven' dat gebruikt wordt om voedsel uit de regio te ondersteunen.
 - Bij eigen activiteiten en bij de evenementen in de stad wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van lokaal voedsel.

- Met een gerichte campagne wordt de lokale horeca erop aangesproken om zoveel mogelijk lokale producten te gebruiken en dat ook bekend te maken.
 - Op de Leuvense markten krijgen lokale boeren een speciaal tarief wanneer zij hun producten komen verkopen.
 - Er wordt actief promotie gevoerd voor de uitbouw van een netwerk van stads-, dak- en balkontuintjes voor voedselproductie.
 - Ook op het vlak van educatie en sensibilisering wordt er werk gemaakt van de promotie van lokale, seizoensgebonden, duurzame en degelijke kost.
 - Er komt een 'eet lokaal dag'.
07. Plaats voor lokale boeren. Wij stellen voor om de Leuvense markten grondig te moderniseren en verse, lokaal geteelde en seizoensgebonden producten een veel centralere plaats te geven. Geef boeren uit de regio een gratis standplaats op onze markten. Moderniseer de jaarmarkt en voeg aan de beestenmarkt een aantrekkelijk luik toe rond verse, lokale voeding en stadslandbouw. Creëer een platform waar afnemers en aanbieders van lokale producten elkaar kunnen vinden.
08. Geen landbouw zonder landbouwgronden. De landbouwgrond die pachtvrij komt, wordt weloverwogen ingezet om de uiteenlopende vormen van landbouw in onze stad een toekomst te bieden. Groen is er voorstander van dat landbouwgronden van het OCMW binnen het eigen grondgebied ingezet worden in het kader van de lokale voedselstrategie. Wij zijn geen voorstander van de verkoop van die gronden en willen ze zoveel mogelijk dienst zien doen als een hefboom voor een duurzame agro-ecologische lokale voedselstrategie. Voor wat landbouwgronden buiten onze gemeentegrenzen betreft, willen we een grondenruil overwegen naar gronden dichterbij Leuven.

Pilootproject 4 | Pluk de stad

Groen wil een ambitieuze duurzame lokale voedselstrategie voor Leuven. Na lang wachten stelde het stadsbestuur haar eigen voedselstrategie¹ voor. Het is goed dat die er eindelijk is, maar als Groen waren we toch ook wel teleurgesteld over het resultaat. Het had best iets meer mogen zijn...

We willen dus voluit gaan voor het ondersteunen van stadslandbouw als deel van zo'n voedselstrategie. Daarin hebben boeren een rol te spelen, maar ook bewoners kunnen mee op de boot springen. Groen wil in dat verband volop inzetten op een 'eetbare stad'. Op allerlei plekken in de stad kun je voedsel kweken. De mensen die dat doen vormen samen een gemeenschap die daarvoor ook steun verdienen. Voedsel van dichtbij is goed, het maakt onze stad een beetje meer tot een circulaire stad. Het kleurt de stad ook groen, versterkt zo de klimaatbuffer en zorgt voor meer biodiversiteit.

Er zijn al heel wat goede voorbeelden. Zo geeft het Brussels Gewest heel wat informatie aan de burgers over hoe ze aan de slag kunnen.² Er zijn eindeloos veel mogelijkheden: binnenshuis, op je terras in bakken

¹ Zie: https://www.leuven2030.be/sites/default/files/attachments/Leuvense%20voedselstrategie_Voeding%20verbindt.pdf

² Zie: <https://leefmilieu.brussels/themas/voeding/zelf-kweken>

of potten, in volle grond in je tuin, ... Maar ook op het dak kun je een tuin maken, of verticaal, aan de muur of gestapeld. Het kan in collectieve moestuinen, en het kan ook verspreid in de publieke ruimte. Mensen kunnen ook hun tuin delen met anderen. Burgers krijgen praktische tips en wisselen ervaringen uit. Dat is ook zo in Gent.³ Via het platform van de Gentse voedselstrategie kunnen mensen bv. zaden uitwisselen of informeren waar er een plekje in een moestuin vrij is.

Bij de aanplantingen in de publieke ruimte kan er speciaal naar gestreefd worden om op verschillende plaatsen eetbare gewassen te zetten. Voor heel wat steden en gemeenten kun je ondertussen al op een kaart⁴ vinden waar je plukplekken kunt vinden. Je kunt verder actief op zoek gaan naar daken waar je een heuse daktuin kunt aanleggen, daarin gesteund door professionals.⁵ Een andere mogelijkheid is de ontwikkeling van collectieve boomgaarden, door het aanplanten van fruitbomen, zoals VELT in Brussel doet.⁶

In een aantal steden worden daktuinen gekoppeld aan een restaurant, zoals Rooffood⁷ in Gent of vormen ze een deel van een ruimer innovatief standslandbouwproject, zoals PAKT⁸ in Antwerpen.

De mogelijkheden zijn eindeloos, en ook Leuven verdient een actieve strategie om de stad eetbaar te maken.

(afbeelding: [Rooffood](#))

³ Zie: <https://gentengarde.stad.gent/>

⁴ Zie: <http://www.wildplukwijzer.nl/>

⁵ Zie: <https://www.velt.nu/dakboerin>

⁶ Zie: <https://www.potagersurbains.be/nl/meer-fruitbomen-de-stad-velt/>

⁷ Zie: <https://rooffood.be/nl>

⁸ Zie: <https://www.pakt-antwerpen.be/>